

Draagvlakmonitor NAVO

Rapportage draagvlakonderzoek NAVO onder het Nederlands publiek

Bart Koenen
Flip Zandanel

C3710004823
April 2025

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting [Slide 03](#)
2. Algemene resultaten draagvlak en kennis [Slide 07](#)
3. NAVO in de media [Slide 25](#)
4. Voorbereid op oorlog? [Slide 27](#)
5. Onderzoeksverantwoording [Slide 33](#)

1. Management- samenvatting

Managementsamenvatting (1/2)

Meerderheid ziet de VS als een gevaar

Op de vraag of Nederlanders de Verenigde Staten meer als een gevaar voor onze wereld zien of juist als een waarborg voor onze veiligheid geeft 65% aan de Verenigde Staten meer als een gevaar te zien. Een derde ziet de Verenigde Staten juist als een waarborg voor onze veiligheid (34%). Ruim zes op de tien Nederlanders vinden dat de NAVO een positieve bijdrage levert aan de relatie tussen de Verenigde Staten en Nederland (63%). Dat is een daling ten opzichte van vorig jaar, toen 72% dat nog vond. Ondanks deze daling heeft 44% altijd nog vertrouwen in de Verenigde Staten als bondgenoot. 49% van de Nederlanders verwacht dat de Verenigde Staten onder president Trump uit de NAVO zullen stappen.

Minder afhankelijkheid van de Verenigde Staten

Bijna negen op de tien Nederlanders vinden dan Europa binnen de NAVO meer zijn eigen plan moet trekken en minder afhankelijk moet zijn van de Verenigde Staten (88%). Ook het Readiness 2030-plan van de Europese Commissie kan op veel steun rekenen (71% staat achter de geplande investeringen). Een eveneens ruime meerderheid vindt dat er een Europees Leger moet komen (68%) en vindt dat het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk hun kernwapens met de rest van Europa moeten delen (61%). Als het gaat over Nederlandse extra investeringen in onze defensie vindt 40% dat Nederland dat zonder meer moet doen. Nog eens 42% vindt dat Nederland wel meer geld aan defensie moet uitgeven, maar niet als het ten koste gaat van andere overheidsuitgaven.

Toename kennis Nederlanders over de NAVO als organisatie

Vanaf november 2019 is er een gestage stijging van het aantal Nederlanders dat weet waar de NAVO als organisatie voor staat. De stijging van de kennis nam vooral toe na de inval van Rusland in Oekraïne in 2022. Ruim zeven op de tien Nederlanders geven in 2025 aan de NAVO te kennen en te weten waar de organisatie voor staat (73% versus 71% in 2024). Dat is het hoogste percentage sinds de eerste meting in maart 2019, toen 57% dit aangaf.

Meer Nederlanders vinden de NAVO van groot belang voor onze veiligheid

Negen op de tien Nederlanders vinden dat het lidmaatschap van de NAVO van groot belang is voor de veiligheid van ons land (88%). Na een jaar oorlog in Oekraïne was dit in 2023 al gestegen tot 88%. Voor de inval lag dit percentage jarenlang rond de 75%. Een steeds grotere meerderheid van de Nederlanders staat achter Artikel 5. Zo stond in 2023 80% positief tegenover Artikel 5. In 2025 is dat gestegen tot 81%. De belangrijkste NAVO-taak wordt het verdedigen van andere NAVO-bondgenoten genoemd (92%), een taak waarbij Artikel 5 (een aanval op één is een aanval op allen) een belangrijke rol speelt. als het een cyberaanval op een NAVO-bondgenoot betreft, vindt 49% van de Nederlanders dat Artikel 5 in werking moet worden gesteld.

Managementsamenvatting (2/2)

Verdedigen NAVO-lidstaten belangrijkste taak

Het verdedigen van andere bondgenoten (Artikel 5: een aanval op één is een aanval op allen) wordt net als in 2024 als belangrijkste taak gezien (92% vindt dit de belangrijkste NAVO-taak). Zo stond in 2023 80% positief tegenover Artikel 5. In 2024 en 2025 is dat gestegen tot 81%. Ook als het een cyberaanval op een NAVO-bondgenoot betreft, vindt 45% van de Nederlanders dat Artikel 5 zonder meer in werking moet worden gesteld. In het geval dat Rusland NAVO-bondgenoot Estland aanvalt vindt 56% dat Nederland Estland moet bijstaan.

Europa is beter in staat Rusland militair het hoofd te bieden

Steeds meer Nederlanders vinden dat Europa goed in staat is om op defensiegebied Rusland het hoofd te bieden (45% in 2025). Voorafgaand aan de oorlog, in 2022, was dat slechts 15%, maar in 2023 is dat aantal fors en snel toegenomen tot 44% en 42% in 2024. Gevraagd naar de verwachting of Rusland na Oekraïne ook andere Europese landen aan zal vallen, geeft 55% inderdaad aan dit te verwachten.

Veel Nederlanders maken zich zorgen over een mogelijke oorlog

Ruim zes op de tien Nederlanders maken zich in 2025 zorgen over een mogelijke oorlog (64%). Dit aantal is niet zo hoog geweest sinds 2003, toen 67% zich bij het uitbreken van de oorlog in Irak (tweede Golfoorlog) zorgen maakte over oorlog. Andere onderwerpen waar een redelijk groot aantal Nederlanders zich zorgen over maakt zijn de vluchtelingenproblematiek (31%), klimaatverandering en het milieu (30%), terrorisme (29%) en een economische crisis (25%).

Nederland slecht voorbereid op een mogelijke oorlog

Tot slot geeft 42% van de Nederlanders aan te vinden dat Nederland slecht voorbereid is op een eventuele oorlog. Dat is minder dan in 2024 toen 54% dit aangaf. Ook de individuele voorbereiding lijkt beter op orde dan in 2024. Dit jaar geeft 33% aan zelf slecht te zijn voorbereid, tegenover 53% in 2024.

De helft van de Nederlanders is voor activering van de dienstplicht

De helft van de Nederlanders is voor (her)invoering van de dienstplicht (52%). Als het gaat om het stimuleren van het volgen van een dienstjaar bij defensie, dan is het draagvlak groter. Zo vindt 76% dat de Nederlandse overheid een (vrijwillig) dienstjaar meer zou moeten stimuleren.

Achtergrondverschillen*

Kleine achtergrondverschillen, hoge mate van consensus

Bij de analyse is eveneens gekeken naar achtergrondkenmerken als leeftijd en opleidingsniveau. Opvallend is dat de verschillen op deze achtergrondkenmerken net als andere jaren betrekkelijk klein zijn, iets wat duidt op een grote consensus onder de Nederlandse bevolking als het gaat om draagvlak voor de NAVO.

Iets lager kennisniveau jongeren

De rode draad bij de kennisvragen is dat jongeren in de leeftijd van 18 tot en met 29 jaar een wat lager kennisniveau hebben dan Nederlanders die ouder zijn. Vanaf de 30 jaar loopt de kennis evenredig op met hun leeftijd. Dit geldt voor nagenoeg alle kennisvragen die in het onderzoek zijn gesteld: hoe ouder men is, des te hoger de kennis over de NAVO.

Verschillen in draagvlak

Als het gaat om houding en draagvlak, dan geven jongeren in de leeftijd van 18 tot en met 24 jaar vaker dan oudere Nederlanders aan het antwoord 'niet te weten'. Hoewel het draagvlak op de meeste punten niet significant verschilt van oudere Nederlanders, zijn er op enkele punten grote verschillen, die hiernaast puntsgewijs zijn weergegeven. De tabellen met uitsplitsingen naar leeftijd zijn als losse bijlage bij de rapportage gevoegd.

Verschillen naar opleidingsniveau

Bij de verschillen naar opleidingsniveau, is dezelfde tendens te zien, namelijk dat het kennisniveau van theoretisch geschoolde Nederlanders structureel hoger is dan het kennisniveau van praktisch geschoolde Nederlanders (op alle kennisvragen). Als het gaat om draagvlak zien we echter minder tot geen significante verschillen tussen praktisch en theoretisch geschoolden.

** De tabellenset met uitsplitsingen naar geslacht, leeftijd, opleiding en regio is bijgevoegd bij de rapportage.*

2. Algemene resultaten

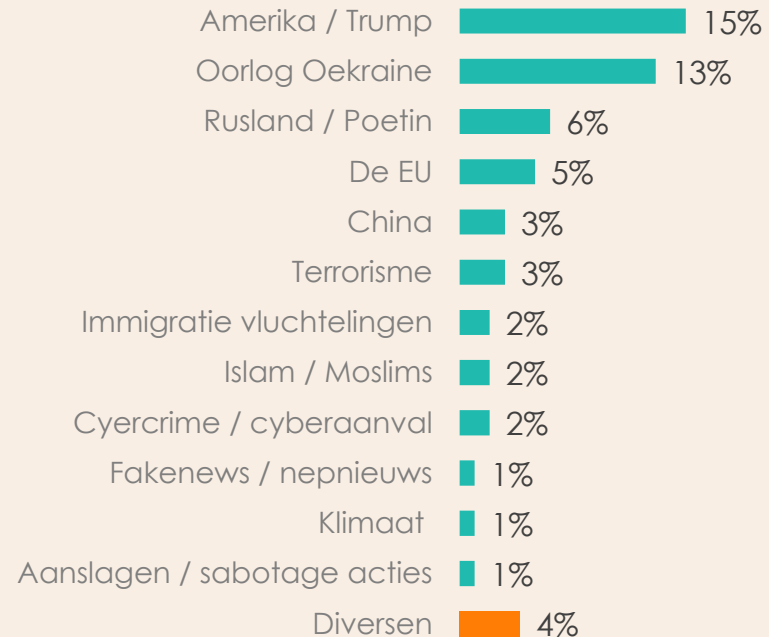
Amerika en Trump en de oorlog in Oekraïne worden door bijna drie op de tien Nederlanders gezien als de grootste bedreiging voor de Europese veiligheid

Rusland en China worden in veel mindere mate gezien als bedreigend voor de Europese veiligheid (respectievelijk 6% en 3% noemt deze landen spontaan).

Geen antwoord: bijna drie op de tien Nederlanders hebben geen antwoord gegeven op deze open vraag of geven aan niet te weten wat momenteel de grootste bedreiging is voor de Europese veiligheid,

Grootste bedreiging Europese veiligheid (open vraag)

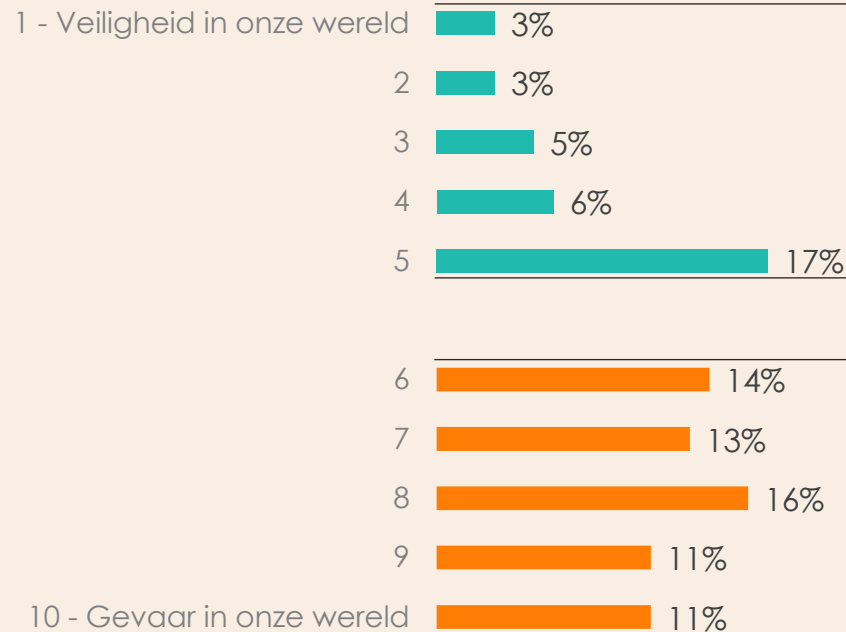

Open vraag: Wat vindt u de grootste bedreiging voor de Nederlandse en Europese veiligheid? Basis: n=1.058

Een ruime meerderheid vindt dan ook dat de VS voor een zekere mate van onveiligheid zorgen in de wereld

Minder Nederlanders, ongeveer een derde, vinden dat de VS juist voor een zekere mate van veiligheid zorgen in de wereld (34%).

De Verenigde Staten zorgen voor...

Gemiddelde: met een gemiddelde van 6,5 is het duidelijk dat Nederlanders de Verenigde Staten eerder voor gevaar dan voor veiligheid zorgen.

In totaal vindt **34%** van de Nederlanders dat de VS voor (enige mate van) **veiligheid** zorgen in de wereld.

In totaal vindt **65%** van de Nederlanders dat de VS voor (enige mate van) **onveiligheid** zorgen in de wereld.

Vraag: Welke uitspraak komt het dichtst in de buurt van uw eigen mening? De Verenigde Staten zorgen voor... In wereld. Basis: n=1.050.

Circa twee derde van de Nederlanders maakt zich zorgen over een mogelijke oorlog

Oorlog is met afstand het onderwerp waar men de meeste zorgen over heeft. Op afstand volgen vluchtelingen naar Europa en Nederland (31%), klimaatverandering/milieuvervuiling (30%), terrorisme (29%) en een (mogelijke) economische crisis (25%).

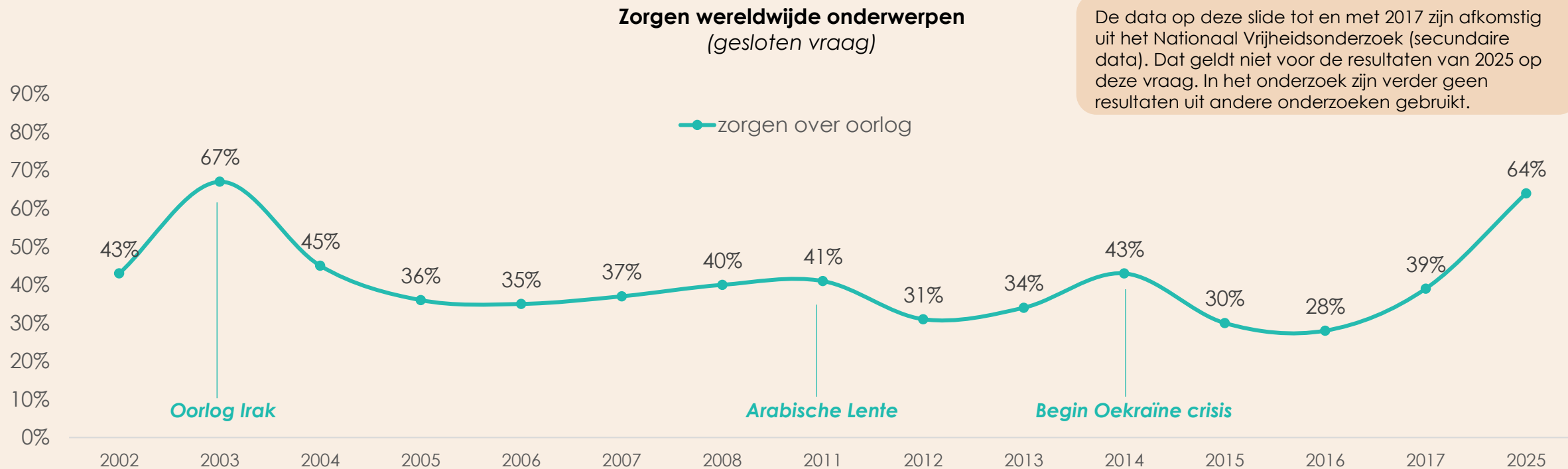

Leeftijdverschillen: naar leeftijd zijn er weinig verschillen. Ouderen (65-plus) maken zich wel significant vaker zorgen om klimaatverandering (40%).

Vraag: Over welke van de volgende onderwerpen die wereldwijd spelen maakt u zich zorgen? Maximaal drie antwoorden mogelijk. Basis: n=1.058

De zorgen over een mogelijke oorlog zijn even groot als aan het begin van de Irak oorlog in 2003

Door de jaren heen is er altijd een redelijk grote zorg geweest over een mogelijke oorlog. De zorgen waren echter nooit zo groot als in 2003 en nu.

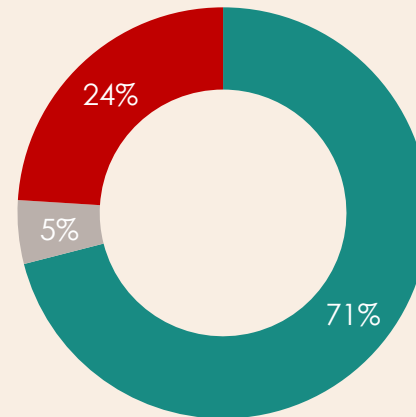

Vraag: Over welke van de volgende onderwerpen die wereldwijd spelen maakt u zich zorgen? Maximaal drie antwoorden mogelijk. Basis: n=1.058. Bron: Nationaal Vrijheidsonderzoek 2017.

Ruim zeven op de tien Nederlanders denken bij een internationaal, militair samenwerkingsverband waar Nederland momenteel lid van is als eerste aan de NAVO

Bijna een kwart geeft aan niet een dergelijke organisatie te kunnen noemen (24%).

Spontane bekendheid NAVO

Spontane bekendheid: 5% noemt een andere organisatie. Dit is in de meeste gevallen de EU, de Verenigde Naties of Defensie.

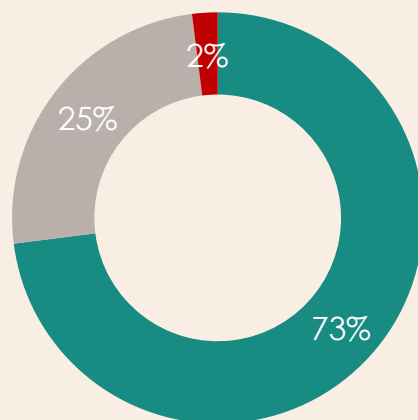
- Noemt de NAVO / NATO
- Noemt een andere organisatie
- Geeft aan geen organisatie te kunnen noemen

Vraag: Als u denkt aan een internationaal, militair samenwerkingsverband waar Nederland momenteel lid van is, welke naam schiet u dan als eerste te binnen? Basis: n=1.058

Ruim zeven op de tien Nederlanders weten waar de NAVO voor staat

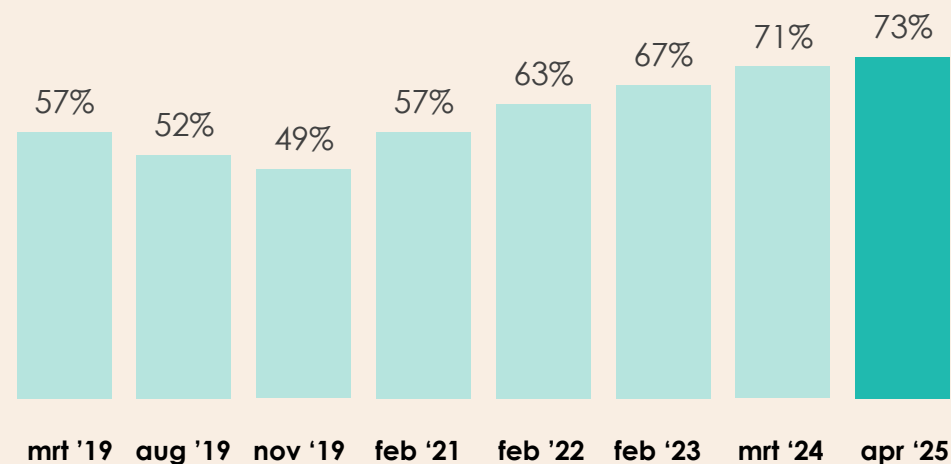
Het aantal Nederlanders dat weet waar de NAVO voor staat, stijgt gestaag sinds 2019 (van 49% in 2019 naar 73% in 2025).

Geholpen bekendheid NAVO

- Ja, en ik weet waar deze organisatie voor staat
- Ja, maar ik weet niet precies waar deze organisatie voor staat
- Nee, ik heb nog nooit van deze organisatie gehoord

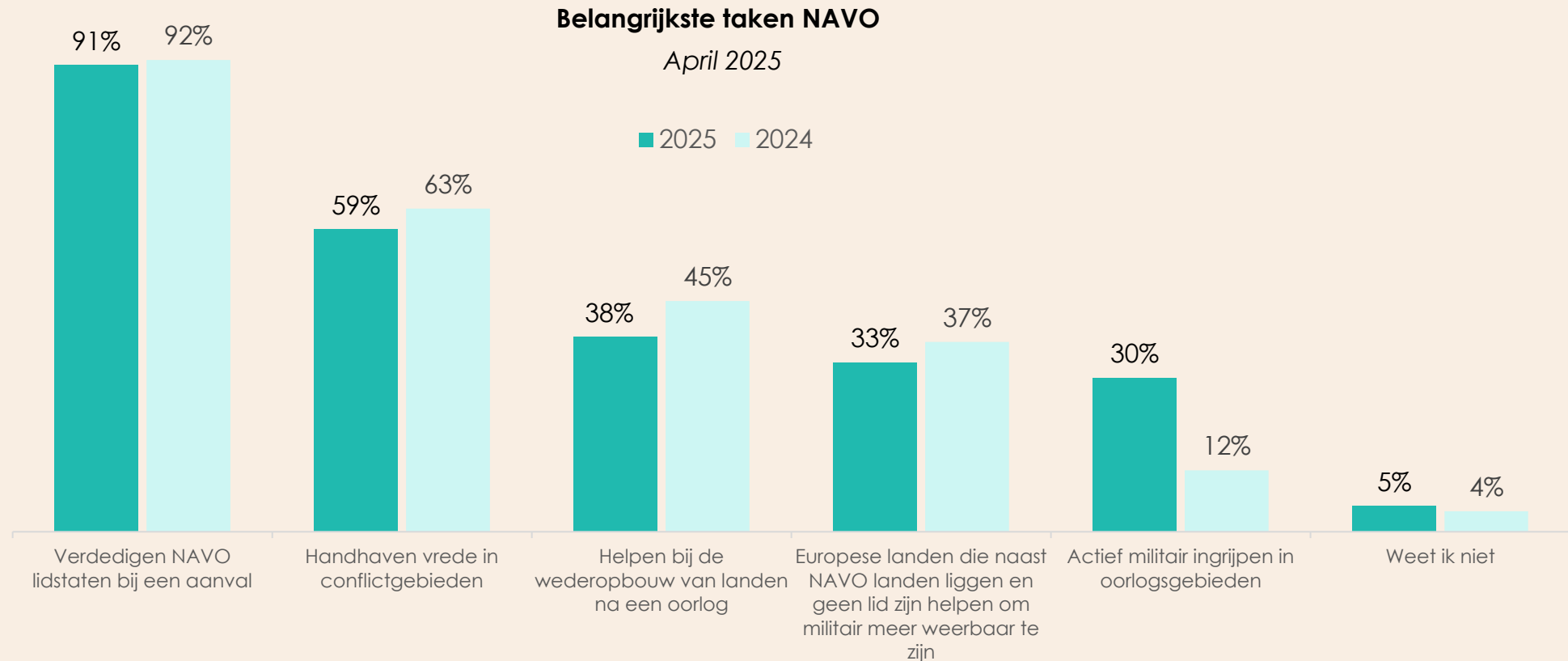
Percentage 'ja en ik weet waar deze organisatie voor staat' per meting

Vraag: Nederland is lid van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, ook wel de NAVO genoemd. Heeft u wel eens van deze organisatie gehoord? Basis: n=1.058

De verdediging van NAVO-bondgenoten wordt als de belangrijkste NAVO-taak gezien

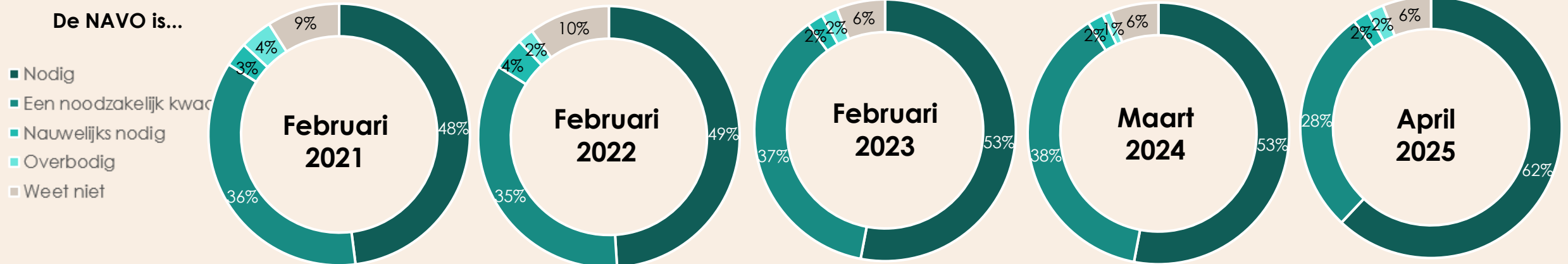
Bij de voorgaande metingen vond ook een (over)grote meerderheid van de Nederlanders de verdediging van andere NAVO-bondgenoten de belangrijkste NAVO-taak. Opvallend is dat 30% het actief militair ingrijpen in oorlogsgebieden een belangrijke taak vindt, terwijl dit in 2024 nog 12% was.

Vraag: De NAVO werd in 1949 opgericht en bestaat dit jaar 76 jaar. De voornaamste taak is het verdedigen van de vrijheid en veiligheid van alle deelnemende landen. De NAVO bestaat momenteel uit 32 landen uit Noord-Amerika en Europa. Hieronder staan vijf taken van de NAVO beschreven. Welke drie taken vindt u het meest belangrijk? Basis: n=1.058

Zes op de tien Nederlanders vinden NAVO nodig, stijging ten opzichte van 2024

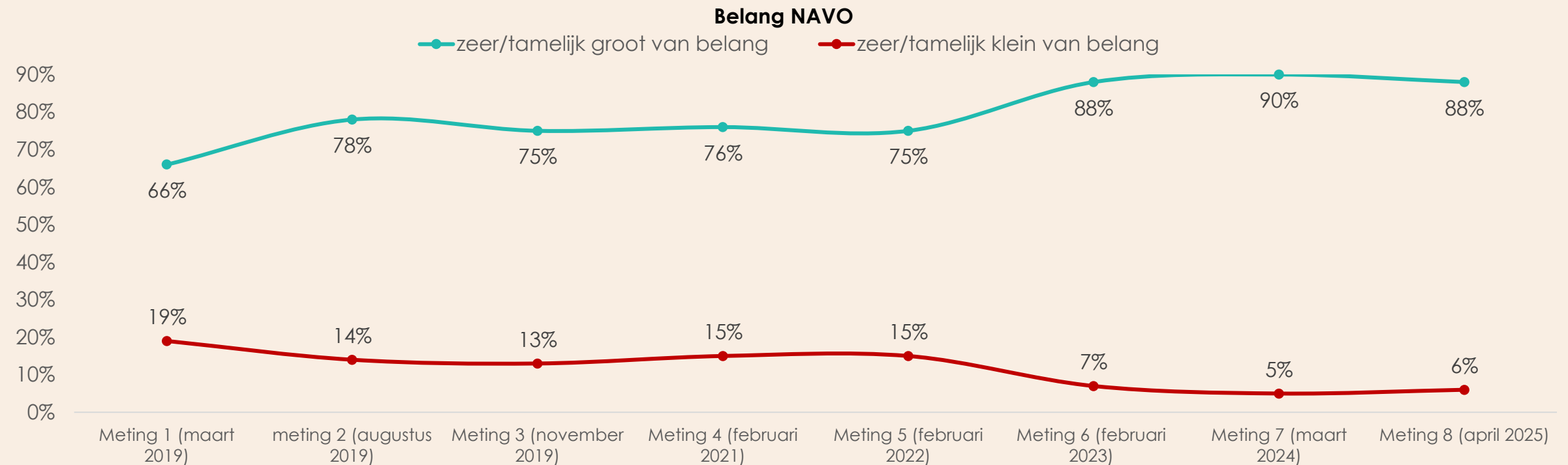
Waar in 2023 nog 53% de NAVO nodig vond, is dit nu 62%. Een kleinere groep Nederlanders vindt de NAVO een noodzakelijk kwaad (28%). Er zijn weinig Nederlanders die de NAVO nauwelijks nodig (2%) of overbodig vinden (2%). Het aantal Nederlanders dat geen mening heeft blijft onveranderd op 6%.

Vraag: Welke van de volgende uitspraken vindt u het meest van toepassing op de NAVO? De NAVO is... Basis: n=1.058

Circa negen op de tien Nederlanders vinden de NAVO van groot belang voor de veiligheid van Nederland, dit percentage is stabiel sinds 2023

In 2023 steeg het aantal Nederlanders dat de NAVO van zeer of tamelijk groot belang voor de veiligheid van Nederland vindt fors. Sindsdien is dit cijfer stabiel gebleven.

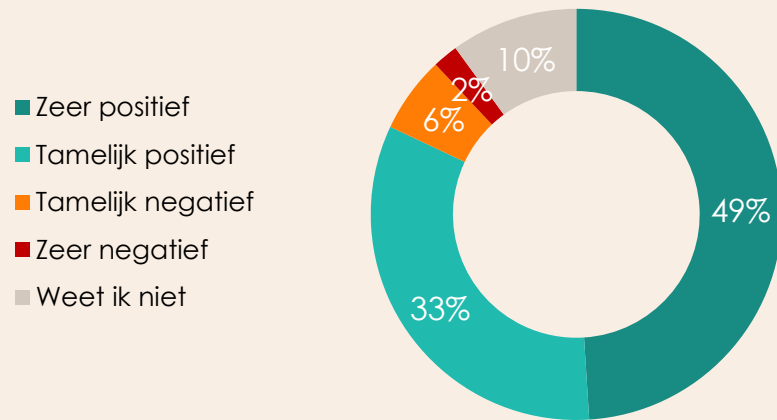

Vraag: Nederland is lid van de Noord Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), een organisatie die sinds 1949 bestaat. De NAVO kent momenteel 32 bondgenoten. In hoeverre is het lidmaatschap van Nederland aan de NAVO volgens u van belang voor de veiligheid van Nederland? Basis: n=1.058

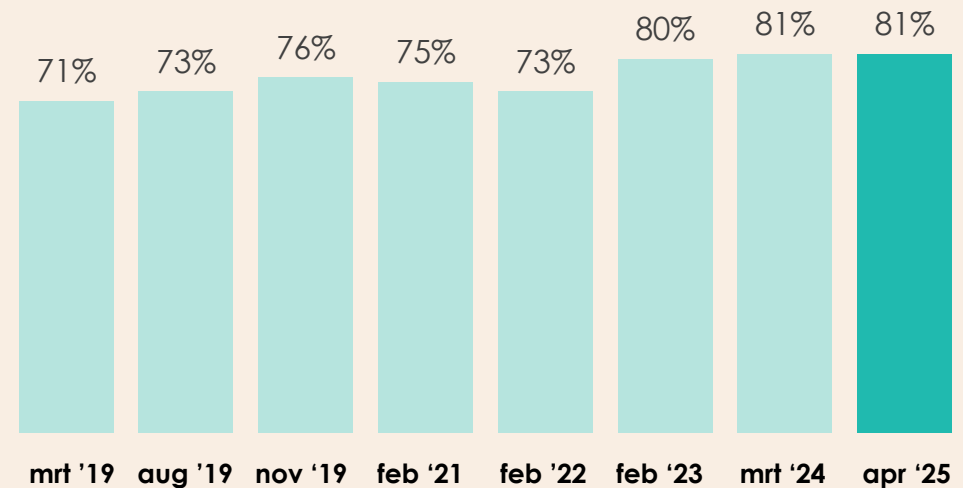
Acht op de tien Nederlanders staan achter Artikel 5 (een aanval op één is een aanval op allen)

Een ruime meerderheid (81%) staat achter Artikel 5, Dit is stabiel in vergelijking met de metingen van 2023 en 2024.

Draagvlak Artikel 5

Percentage 'zeer/tamelijk positief' per meting

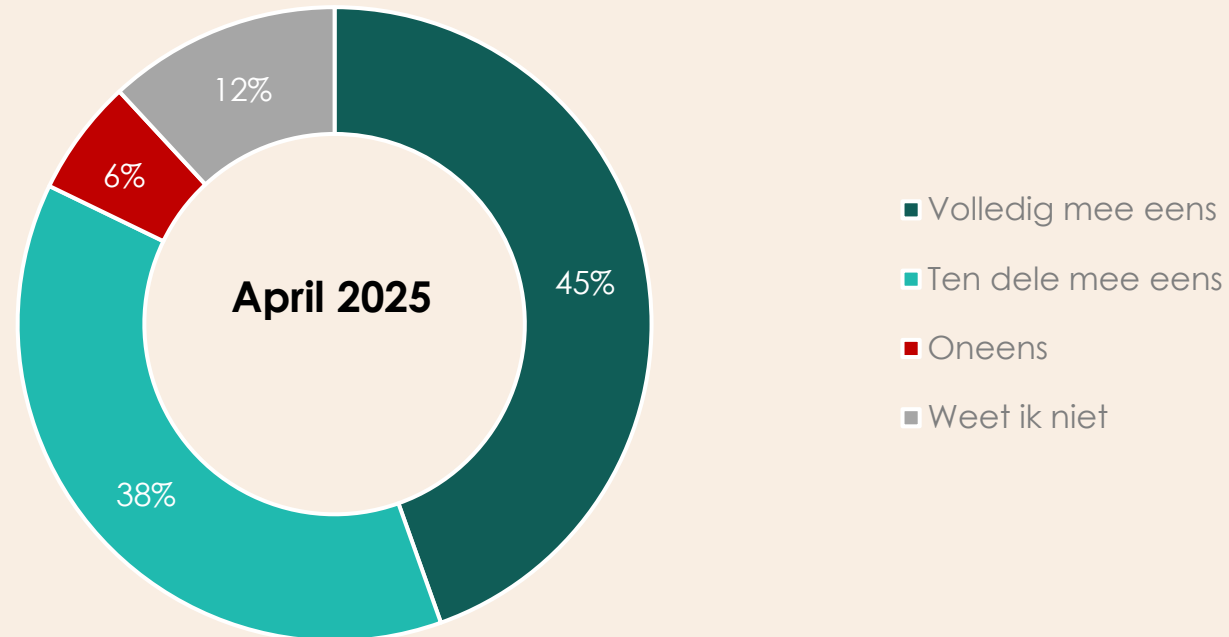

Vraag: Het Noord-Atlantische Verdrag bestaat uit 14 artikelen. Eén van die artikelen, Artikel 5, beschrijft dat een gewapende aanval tegen één of meer van hen in Europa of Noord-Amerika als een aanval tegen hen allen zal worden beschouwd. In hoeverre vindt u het positief/negatief dat een aanval op één wordt beschouwd als een aanval op allen? Basis: n=1.058

Ook als het om een niet-militaire aanval tegen een NAVO-bondgenoot gaat, wil bijna de helft van de Nederlanders dat Artikel 5 in werking treedt

Nog eens 38% van de Nederlanders geeft aan dat ze het ten dele met de stelling eens zijn. Een minderheid van 6% is tegen.

Artikel 5 in werking stellen bij een niet-militaire aanval?

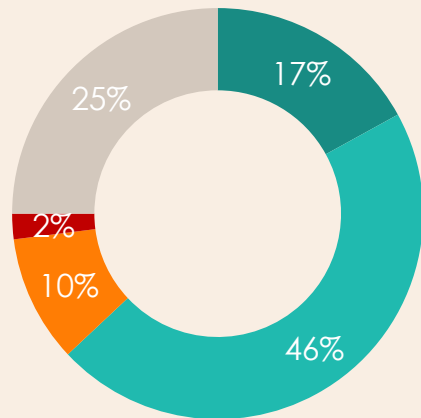
2024: in de voorgaande meting werd deze vraag specifiek met betrekking tot een cyberaanval gesteld. Toen was 49% het volledig eens, 32% deels eens en 6% oneens.

Vraag: Vindt u dat Artikel 5 (een gewapende aanval op één NAVO-bondgenoot wordt beschouwd als een aanval tegen allen) ook moet gelden als het gaat om een niet-militaire aanval op één van de NAVO-landen? Denk hierbij bijvoorbeeld aan een grote cyberaanval waarbij aanzienlijke schade ontstaat. Basis: n=1.058

Sinds 2023 is er een daling van het aantal Nederlanders dat vindt dat de NAVO een positieve bijdrage levert aan de relatie tussen Nederland en de Verenigde Staten

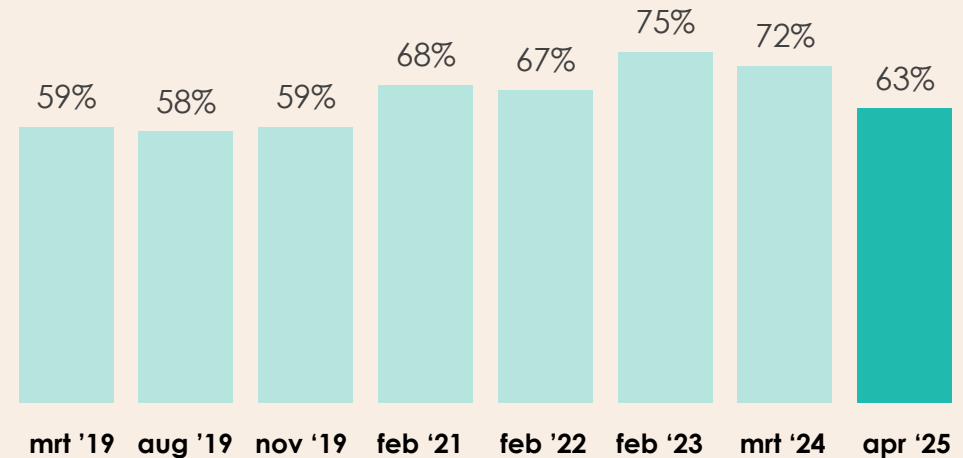
De groep Nederlanders die vindt dat er sprake is van een negatieve bijdrage is verdubbeld van 6% naar 12%.

Positieve bijdrage relatie Nederland en VS

- Zeer positieve bijdrage
- Tamelijk positieve bijdrage
- Tamelijk negatieve bijdrage
- Zeer negatieve bijdrage
- Weet ik niet

Percentage 'zeer/tamelijk positieve bijdrage' per meting

Vraag: In hoeverre vindt u dat de NAVO een positieve of negatieve bijdrage levert aan de relatie tussen de Verenigde Staten en Nederland? Basis: n=1.058

Circa negen op de tien Nederlanders vinden dat Europa binnen de NAVO zijn eigen plan moet trekken en minder afhankelijk worden van de VS

Eveneens vindt een ruime meerderheid (71%) het Readiness 2030-plan een goede ontwikkeling. Verder valt op dat nog minder de helft (44%) nog steeds vertrouwen heeft in de Verenigde Staten als NAVO-bondgenoot.

Perceptie op de Europese veiligheid en relatie tussen de NAVO en de VS

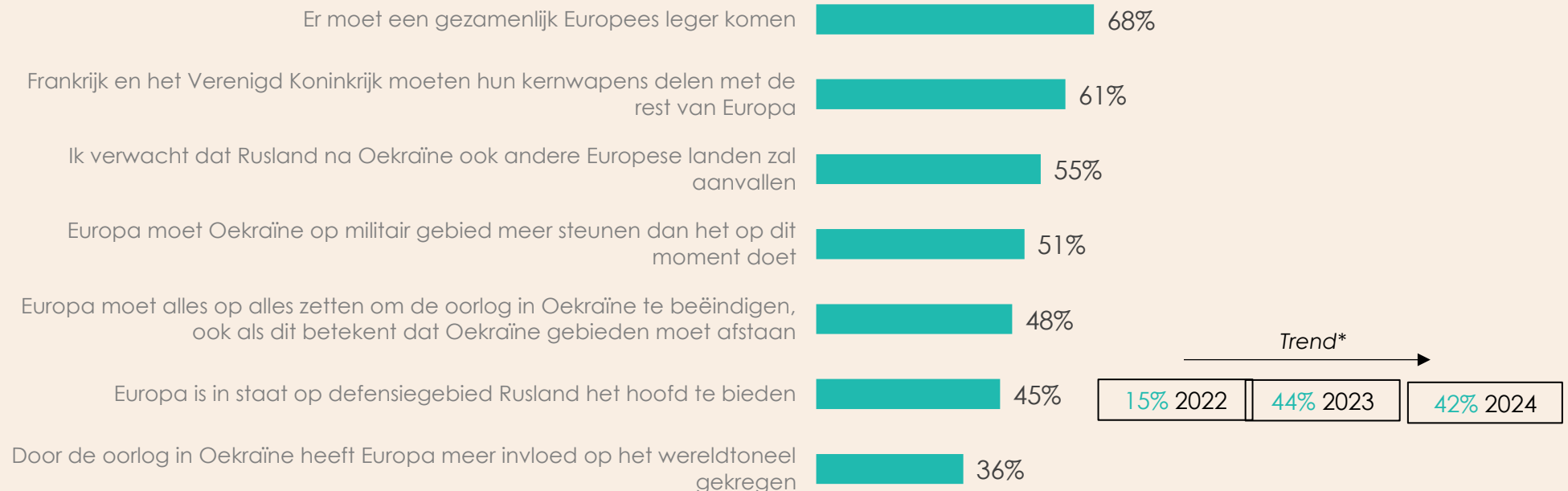

Vraag: In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? (helemaal mee eens/tamelijk mee eens) Basis: n=1.058

Zeven op tien Nederlanders vinden dat er een gezamenlijk Europees leger moet komen, zes op de tien dat het VK en Frankrijk hun kernwapens moeten delen

Meer dan de helft verwacht daarnaast dat Rusland na Oekraïne ook andere Europese landen aan zullen vallen (55%). Ook vindt de helft van de Nederlanders dat Europa Oekraïne meer moet steunen dan het op dit moment doet.

Dreigingsperceptie

Vraag: In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? (helemaal mee eens/tamelijk mee eens). Basis: 1.058. * Deze stelling is ook in andere jaren voorgelegd.

Vier op de tien Nederlanders vinden dat Nederland meer geld aan defensie moet uitgeven (ook als dit ten koste gaat van andere overheidsuitgaven)

42% vindt dat dit niet ten koste mag gaan van andere overheidsuitgaven. 8% vindt dat Nederland nu al teveel geld uitgeeft aan defensie.

Nederland moet méér geld uitgeven aan defensie

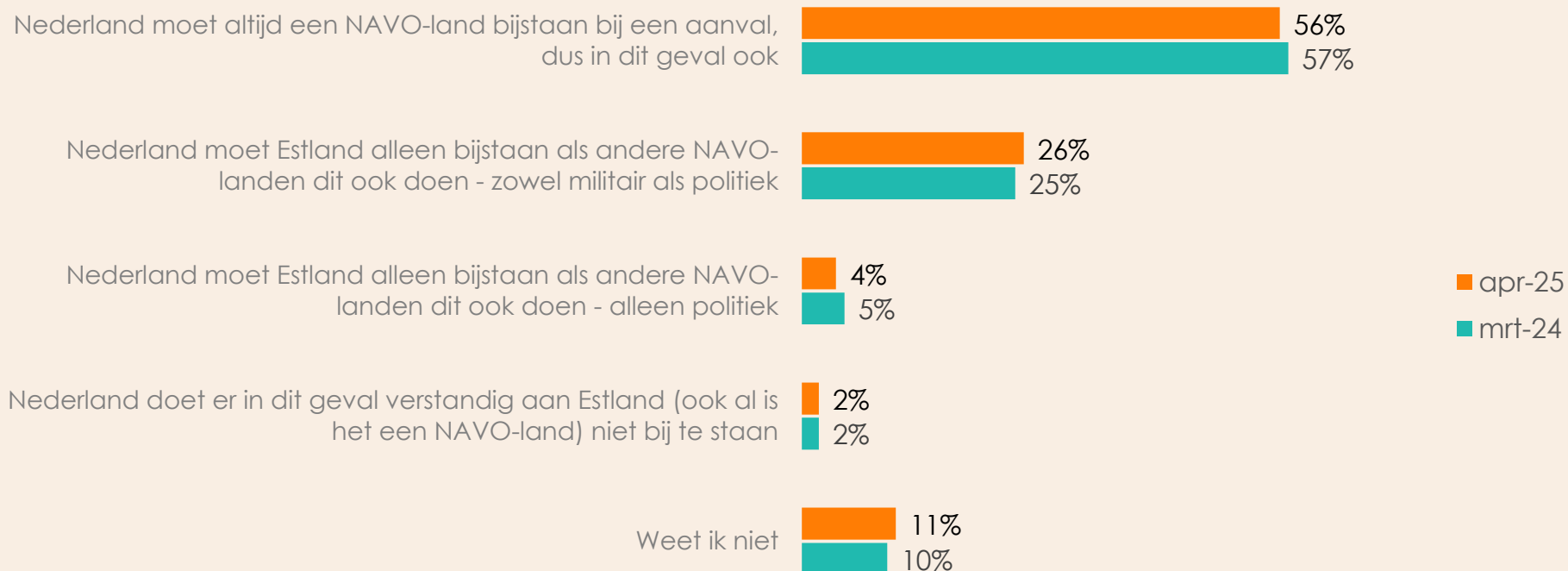
In totaal vindt **82%** dat Nederland meer moet uitgeven aan defensie.

Vraag: In 2025 stijgt de begroting van Defensie van € 21,4 miljard naar ongeveer € 22 miljard. Vindt u dat Nederland méér geld moet uitgeven aan defensie? Basis: 1.058

Bijna zes op de tien Nederlanders vinden dat Nederland altijd een NAVO-bondgenoot moet bijstaan in het geval van een aanval

26% is het hier bijvoorbeeld wel mee eens, maar wel onder de voorwaarde dat andere NAVO-bondgenoten andere landen ook bijstaan. 2% is tegen.

Aanval Rusland op NAVO-bondgenoot*

Vraag: Volgens het NAVO-verdrag moet Nederland een andere NAVO-bondgenoot bijstaan in het geval van een gewapende aanval op dat land. Stel: NAVO-bondgenoot Estland wordt door het Russische leger binnengevallen. Welke van de onderstaande antwoorden komt dan het dichtst in de buurt van uw mening? *) In 2024 werden deze vragen gesteld m.b.t. Polen. Basis: 1.058.

3. NAVO in de media

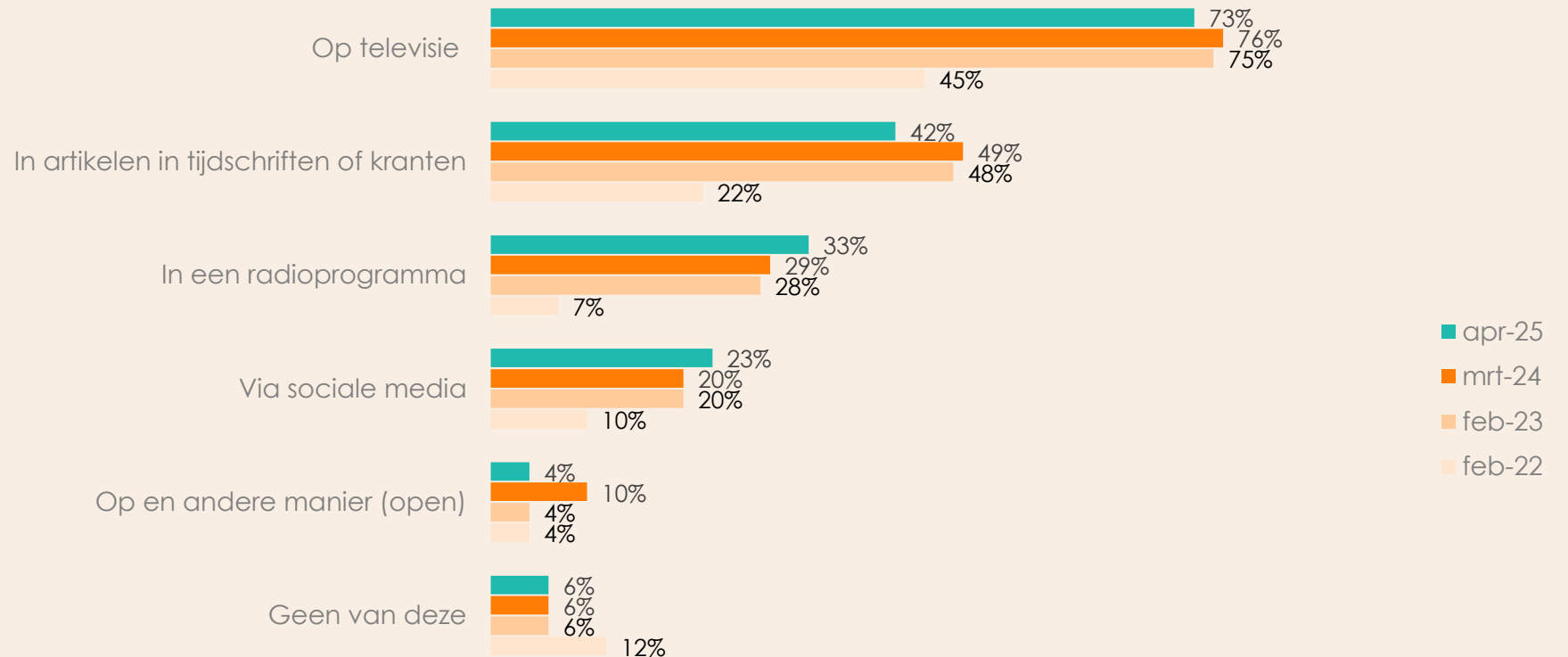
Ruim zes op de tien Nederlanders vernemen dagelijks of wekelijks iets over de NAVO in de media (en dat betekent een stijging ten opzichte van 2024)

Televisie wordt het vaakst als mediabron genoemd (73%), gevolgd door artikelen in kranten of tijdschriften (online en print – 42%).

Mediaberichtgeving: ruim een vijfde van de Nederlanders geeft aan de afgelopen tijd dagelijks iets over de NAVO te hebben vernomen in de media (21%). Dat is een stijging ten opzichte van vorig jaar toen 13% dagelijks iets over de NAVO vernam. Het aantal Nederlanders dat wekelijks iets over de NAVO verneemt is 42% en sinds vorig jaar gelijk gebleven (44%).

Bronnen mediaberichtgeving NAVO

Vraag: Hoe vaak leest, hoort of ziet u gemiddeld wel eens iets over de NAVO? Basis: 1.050

4. Voorbereid op een oorlog?

Een derde van de Nederlanders vindt het feit dat de NAVO-top in Nederland wordt gehouden goed voor onze internationale positie

De grootste groep, namelijk 60%, neemt een meer neutrale houding aan en vindt het organiseren van de NAVO-top niet goed of slecht is voor de internationale positie van Nederland. 4% denkt dat dit juist slecht is voor de internationale positie van Nederland.

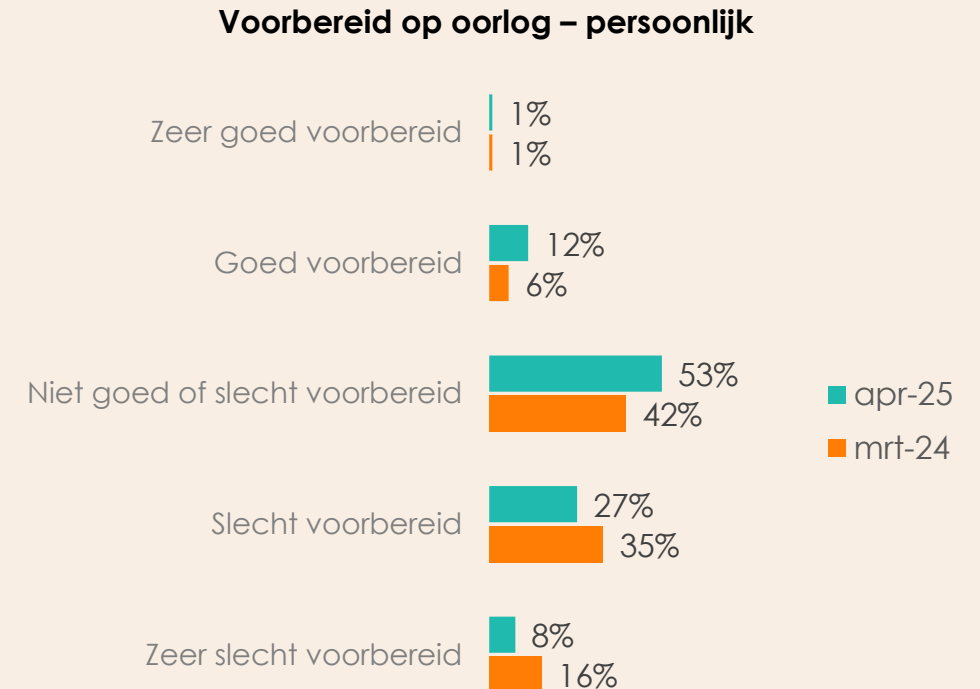
NAVO-top in Nederland

Vraag: Welke uitspraak komt het dichtst in de buurt van uw mening? Basis: 1.058

Nederlander vindt zowel zichzelf als de samenleving als geheel matig tot slecht voorbereid op gevolgen mogelijke oorlog, wel verbetering ten opzichte van 2024

Het percentage Nederlanders dat zichzelf goed vindt voorbereid is wel iets groter (13%) dan het aandeel dat de samenleving goed voorbereid acht (8%).

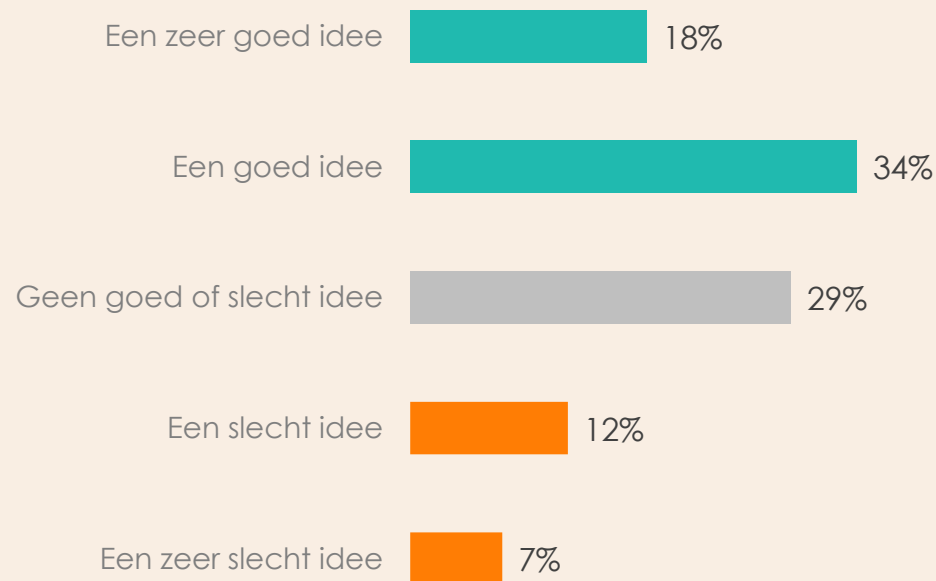

Vraag: In welke mate is Nederland als samenleving voorbereid op de gevolgen van directe betrokkenheid bij een oorlog, volgens u? Nederland als samenvatting is... | In welke mate bent u persoonlijk voorbereid op de gevolgen van directe betrokkenheid bij een oorlog? Basis: 1.058

Verdeeldheid over dienstplicht: helft vindt activering van de dienstplicht een goed idee, maar een groot deel van de Nederlanders twijfelt

Ruim de helft (52%) vindt het een goed idee, 29% neemt een neutraal standpunt in 19% vindt het een slecht idee. Jongeren en mensen van middelbare leeftijd vinden het vaker een slecht idee dan ouderen (zie kader).

Invoeren dienstplicht

Jongeren: hoe kijken jongeren van 18 tot en met 24 aan tegen een mogelijke herinvoering van de dienstplicht? 28% vindt het een (zeer) slecht idee. Dat percentage is hoger dan het gemiddelde van de Nederlandse bevolking (19%). Nederlanders van jong-middelbare leeftijd (25 tot en met 44 jaar) vinden het ook vaker dan gemiddeld een (zeer) slecht idee (26%). Verder zijn er naar leeftijd geen (significante) verschillen.

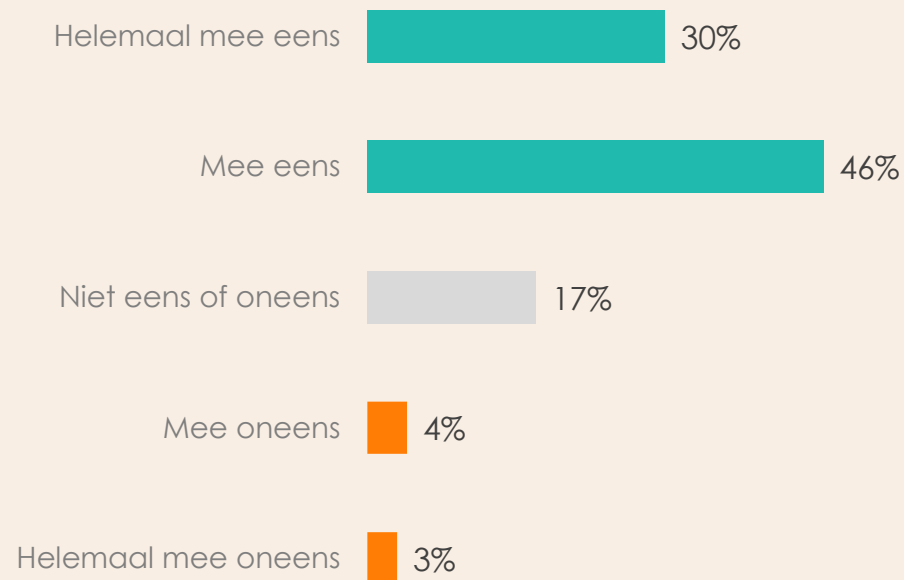
Vraag: Sommige mensen vinden dat Nederland de dienstplicht weer moet heractiveren om weerbaar te zijn tegen mogelijke militaire dreigingen. In welke mate vindt u dit een goed of een slecht idee?
Basis: 1.058

Een ruime meerderheid vindt dat de overheid jongeren meer dan nu moet stimuleren om een (vrijwillig) *dienjaar* bij Defensie te volgen

Slechts 7% vindt dit niet een goed idee.

Jongeren: hoe kijken jongeren van 18 tot en met 24 aan tegen een mogelijke invoering van een dienjaar aan? Jongeren (18 tot en met 24 jaar) vinden dit vaker dan gemiddeld geen goed idee (12% versus 7% van de hele bevolking). Het merendeel van de jongeren vindt overigens dat de overheid jongeren meer moet stimuleren (69%). Opvallend is het grote aantal ouderen (65-plus) dat vindt dat de overheid een dienjaar beter moet stimuleren (84% versus 76% van alle Nederlanders).

Stimuleren jongeren dienjaar Defensie

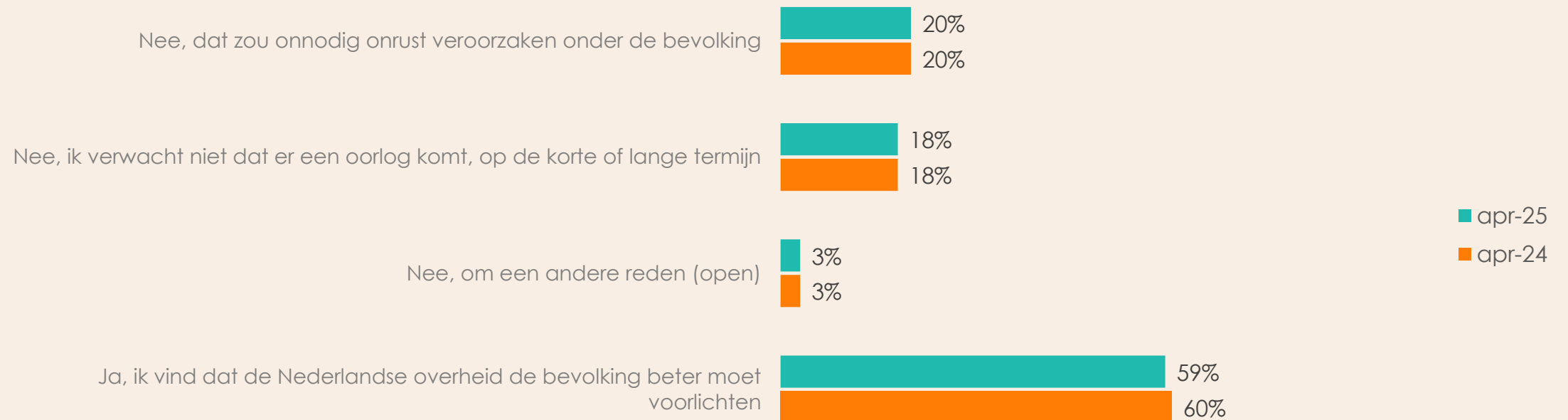

Vraag: In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende uitspraak? Defensie moet jongeren meer dan nu stimuleren om een dienjaar bij Defensie te volgen. Een dienjaar is vrijwillig. Tijdens een dienjaar kun je (betaald) een jaar bij een defensieonderdeel werken. Basis: 1.058

Zes op de tien Nederlanders vinden net als vorig jaar dat de overheid de bevolking beter moet voorlichten over de mogelijke gevolgen van een oorlog

Van de respondenten die vinden dat de overheid dat niet moet doen, geeft 20% aan dat dit onrust zou veroorzaken onder de bevolking en geeft 18% aan niet te verwachten dat er op de korte of lange termijn een oorlog komt.

Voorlichting door overheid over gevolgen oorlog

Vraag: Vindt u dat de Nederlandse overheid de bevolking beter moet voorlichten over de mogelijke gevolgen van een oorlog?

5. Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksverantwoording

Onderzoek	Kennis en houding ten aanzien van de NAVO	
Doel onderzoek	Verian heeft in opdracht van de Atlantische Commissie onderzoek gedaan naar de kennis en houding van Nederlanders ten aanzien van de NAVO. De huidige meting is de achtste. De eerste zes metingen werden uitgevoerd onder de naam Kantar Public.	
Steekproefbron	Respondentenpanel NIPObase	
Steekproefgrootte	Elke meting is een onafhankelijk sample representatief getrokken voor geslacht, leeftijd, opleiding, grootte huishouden, regio en stemgedrag. De resultaten van elke meting zijn terug gewogen naar de ideaalkenmerken van de steekproef zodat de resultaten van het onderzoek representatief zijn voor de Nederlandse bevolking (18+).	
Respons	Meting 1: bruto 1650; netto n=979 (respons: 59%) Meting 2: bruto 1650; netto n=922 (respons: 56%) Meting 3: bruto 1650; netto n=953 (respons: 58%) Meting 4: bruto 1650; netto n=984 (respons: 60%)	Meting 5: bruto 1650; netto n=1.002 (respons: 61%) Meting 6: bruto 1650; netto n=1.100 (respons 67%) Meting 7: bruto 1650; netto n=1.025 (respons 68%) Meting 8: bruto 1650; netto n=1.050 (respons 64%)
Veldwerkperiode	Meting 1: maart 2019 Meting 2: augustus 2019 Meting 3: november 2019 Meting 4: februari 2021	Meting 5: februari 2022 (afgerond voor de Russische inval in Oekraïne op 24 februari 2022). Meting 6: februari 2023 (van 23 januari tot en met 1 februari). Meting 7: maart 2024 (van 13 tot en met 18 maart). Meting 8: april 2025 (van 7 tot en met 15 april).
Methode	Computer Assisted Web Interviewing (online)	
Vragenlijstlengte	Gemiddeld 8 minuten	

Uitleg statistische begrippen

Significante verschillen

Bij het lezen van het rapport zijn enkele belangrijke begrippen van belang. Zo wordt alleen over verschillen (tussen doelgroepen of antwoorden) gesproken als het om significante verschillen gaat. Een significant verschil betekent dat het verschil groter is dan door het toeval verklaard kan worden. Dit zijn dus verschillen die relevant zijn om te rapporteren. Het kan dus zijn dat er in het rapport geringe verschillen niet worden gerapporteerd omdat deze niet significant zijn en dus toevallig kunnen zijn. Er is bij de data analyse uitgegaan van een betrouwbaarheidsmarge van 95%.

Afrondingsverschillen

Bij enkelvoudige vragen kan het zijn dat de percentages niet helemaal optellen tot 100%. Soms kunnen antwoorden optellen tot 99% of tot 101%. Het betreft hier afrondingsverschillen die in deze rapportage niet altijd zijn gecorrigeerd. Bij vragen waarbij meer antwoorden mogelijk zijn, tellen de antwoorden logischerwijze op tot meer dan 100%.

Doorvragen

Onderaan elke slide staat steeds de exacte vraagstelling vermeld. De meeste vragen zijn gesteld aan alle deelnemers van het onderzoek (n=1.050). Als het een doorvraag betreft waarbij een specifiek gedeelte van de deelnemers heeft geantwoord, staat het aantal respondenten bij de grafiek vermeld.

